

A Jordán-keresztelő – a Názáreti Jézus mint Krisztoforosz

(Emil Bock: *Az Evangélium Elmékedések az Újszövetségről* című könyvéből)

Figyelmünket most a másik alak felé fordítjuk, aki a Jordán-keresztelő jelenetében a lelkünk elé lép: a Názáreti Jézus felé.

Amilyen mértékben elveszett az emberiségnek a szellemi világról és ezáltal a Krisztus lényéről szóló tudása, ugyanannyira elvesztettük el azt a tudást, amelyet a Jézus és Krisztus közötti különbségről szól. És amilyen mértékben ma ismét élő lelki kincsünké tesszük ezt a különbségtételt, úgy lesz újra lehetséges az élő Krisztus-értés. Az, hogy Jézus Krisztusban az embert és csakis az embert látjuk, ez csak a Jordán-keresztelő előtti Názáreti Jézusra érvényes. A Jordán-keresztelő után egy olyan lény áll előttünk, amely nem érthető meg, ha pusztán az emberire tekintünk.

Az őskereszténységben még élő fogalom volt a Jézus és a Krisztus-lény közötti kapcsolat. Csak később, amikor a kereszténység kilépett az őskereszténység stádiumából, és Konstantin császár alatt államvallássá nyilvánították, kezdődtek azok a zsinatok, amelyeken vitáz kezdtek és dogmákat határoztak meg Krisztus lényéről, a Krisztusban élő isteni és emberi minőségről. Éppen ez jelezte, hogy az ember már elvesztette a Krisztus-lényről való élő elképzelését.

Ám az első zsinatok (i.sz. 325) után is sokáig zengett még az első keresztény évszázadok kultikus életében a Jézus és Krisztus közötti kapcsolatról szóló, korábban élő tudás. Itt elsősorban újra meg újra arra a tényre kell utalnunk, hogy az őskereszténységben a karácsonyt nem december 25-én, hanem január 6-án ünnepelték. Január 6-a Jézus Jordánban való megkeresztelkedésének napja. Csak 354-ben helyezték át karácsony ünnepét Rómában és a nyugati kereszténység országaiban december 25-ére. A keleti kereszténységben megmaradt a régi időpont, amíg Jusztiniánusz császár erővel be nem vezette a december 25-i napot a 6. században.

A Jordán-keresztelőt az ember egészen magától értetődően mint a voltaképpeni *Krisztus-születést* élte meg. Csak a karácsony december 25-ére való áthelyezése után vált a Jézus-születés az ünnep tartalmává. Január 6. eredeti jelentése pedig egyre inkább a háttérbe szorult. Erre a napra csak a három királyok Jézus-imádásáról szóló kép maradt meg. Mivel az emberek elfelejtették a Jordán-keresztelő jelentését, elfelejtették a korábbi élő Krisztus-elképzelést is. Egyedül a Jézus-elképzelés maradt meg.

Ott, ahol az inkább absztrakt és gondolati római kereszténységtől eltérően megőrződött a keresztény igazságok érzékletes és szemléletes átélése, elsősorban az ortodox, görög-keleti egyházban, még ma is megvan a Jordán-

keresztelőnek egy bizonyos, noha elsősorban érzelmi megértése. Ez jól látható azokból a képi ábrázolásokból, amelyeket ott e témáról készítenek. Hadd említsek csak egyetlen példát, amely ott nagy számban fellelhető. Észak-Görögországban, az Athos szent hegyén található kolostorokban élő szerzetesek régi tradíciókat követve készítik művészi igényességű fafaragványaikat, amelyeket az idegeneknek árusítanak. Hoztam magammal onnan egy kis fakeresztet, amelynek első és hátsó oldalán is találhatóak faragott domborművek, mégpedig az egyik oldalon a golgotai keresztre feszítési jelenet, míg a másik oldalon a Jordán-keresztelő. A golgotai kereszttel nem a betlehemi jászol van szembeállítva. A keresztalához tartozó születés nem a Jézus-születés, hanem a Krisztus-születés. Ez pedig a János általi keresztelések történetét meg.

A Názáreti Jézus nevű emberben öltött testet Krisztus lény. Egy embernek, a legnagyobb embernek a lélek-test burka vált a szellemi birodalomból alászálló Krisztus-lény hordozójává. Krisztusnak ez az emberré válása az egyik leghatalmasabb misztérium. Amilyen mértékben az emberiség erről ismét tudást szerez, úgy válik szabaddá az út egy szabadságon alapuló vallásos élet felé. Itt van a sarokköve mindannak, ami a test, lélek és szellem kapcsolatára, a földi-emberi minőség égi-isteni minőséggel való áthatására vonatkozik.

A második nagy ökumenikus zsinaton Konstantinápolyban 381-ben Laodiceai Apollinaris tanait eretnekségnek bélyegezték és elvetették, aki a következő elképzelést vallotta az inkarnáció misztériumáról: Azt mondta, az ember testből, lélekből és szellemből áll (szarkusz, pszühé, nusz); ez igaz a Názáreti Jézusra is. A Jordán-keresztelőkor azonban az emberi szellem, a Jézus-Én helyébe az isteni Logosz, a Krisztus-Én lépett; így a Jordán-keresztelő után a Krisztus-Jézusnak emberi teste, emberi lelke, ám isteni Énje, isteni szelleme volt. Ez az elképzelés nem volt más, mint a formális megfogalmazása annak, ami az őskeresztény időkben élő, természetes elképzelésként működött. Ekkor azonban már eljött a teologizálás és dogmatizálás ideje, így Laodiceai Apollinaris-t eretnekként elítélték.

Rudolf Steiner egyik előadás-sorozata során, melyet különböző városokban tartott¹, megdöbbentő bepillantást engedett abba, amit a szellemtudományos kutatás mondani tud Jézus 12. és 30. életéve közötti életsorsáról. Jézus életének erről a szakaszáról ugyanis semmilyen külső nyom vagy történelmi feljegyzés sem maradt ránk. Az itt-ott fellelhető apokrif iratok inkább legendásnak mondhatóak, és gyakran jóval később íródtak. Ezekből az előadásokból itt csak a legáltalánosabb, egyszerű emberi beleérzéssel is elérhető részeket idézzük fel utalásszerűen.

---

¹ Aus der Akasha-Forschung. Das Fünfte Evangelium. GA 148, például az 1913. dec. 17-18-i előadásokban

A Názáreti Jézusban az emberiség legérettebb és legátfogóbb Énje élt. Ahogyan az előzőekben már említettük, benne az Ős-emberiségtanító, Zarathustra testesült meg. A három napkeleti bölcst az előtt hajtott térde, aki a bölcsek bölcse volt. A szent háromkirályok azt imádták, aki a legkirályibb ember-ént hordozta magában.

Miközben ez a Názáreti Jézus nevű ember egy jelentéktelen, egészen szerény környezetben felnőtt, külsőleg az apja kézműves mesterségét folytatva, a benne megtestesült legmagasabb lelki érettség és lelki bölcsesség kétszeresen is érvényre jutott. Az emberi világ szempontjából a legnagyobb kétségbeesések és szenvedések között élte át a szellemi elszegényedést és lelki elmagányosodást a zsidóság körében éppúgy, mint más népek és istenek kultuszvilágában, ahová vándorlásai során szintén eljutott. Igazából az ő lelkében halmozódott fel az emberiség egész kínja, amely akkoriban istentől elhagyatott volt, és már ott tartott, hogy hamarosan a démonok mohóságának áldozatává válik. A

szellemi világot tekintve mindeközben átélte annak a szellemi lénynek a hatalmas erejű közeledését, akire a zsidó nép, mint messiására várt. Érezte a Krisztus-lény érkezését: csak ő fogja tudni meggyógyítani a lelki ínséget. Ám egészen biztosan egyre égetőbben foglalkoztatta a kérdés: Hol fog majd a Krisztus-lény ebben az ínségektől

szennvedő emberi világban helyet találni magának? Hogyan tud belépni ez a szellemi lény ebbe a szellemtől elidegenedett világba?

Az ehhez hasonló kérdések minden bizonnyal végtelen kínnal marcangolták a Názáreti Jézus lelkét, miközben egyre közelebb érezte magához a Krisztus-lényt. Jézus végtelen odaadással fordult a Krisztus-lény felé. Aki képes végiggondolni az újra-megtestesülést, és konkrétan az Ős-Zarathustra Názáreti Jézusban való újra-megtestesülését, így gondolkodhat: Egykoron a nagy tanító, Zarathustra, felnézett a napra, a legteljesebb odaadással és tisztelettel a szellemi lény felé, akit ő a fizikai nap mögött „a világ fényeként” látott, és AhuraMazdao-nak, „nagy Nap-aurának” nevezett. Most Názáreti Jézusként érzi, amint az a lény, akit ő az ősidőkben a napban látott, leszáll a Földre. Annak,

hogy Jézus mindezt tudatosan-e vagy inkább érzések által, lelkiekben élte át, nincs nagy jelentősége.

Ez a közé-ékeltség a szellemtől elhagyatott emberiség és a Földre egyre hatalmasabb erővel közeledő Istenlény közé szinte maga alá gyűrte a Jézus-lelket. Bizonyosan az emberi lelki vívódás és szenvedés csúcspontja volt az, amikor a teher súlya alatt roskadozva, egészen áthatva az áldozatvállalás és odaadás akaratával, erejének utolsó megfeszítésével elment a Jordánhoz, hogy megkereszteltesse magát Jánossal.

Az akarat, hogy a közelítő Krisztus-lényt szolgálja, hogy általa rést tudjon ütni a megkeményedett emberiség falába, hogy hozzásegítse őt az inkarnálódáshoz, az emberré váláshoz, vezetett ahhoz az áldozati érülethez, melyben önmagát teljesen felajánlja mint hordozó edényt. Azt, ami azután a Jordánnál történt, nem lehet jobban leírni, mint Pál szavával: „Nem én, hanem a Krisztus énbennem!” Mielőtt Pál *kimondta* ezeket a szavakat, a Názáreti Jézus *megettette* azokat. Jézus teljesen odaáldozta az énjét, hogy a Krisztus-Én edényévé válhasson. A Jézus-Én meghalt, belépett a szellemi világba, a Krisztus-lény pedig megtestesült Jézus testi és lelki burkában. Ha Keresztelő Szent János volt Krisztus útjának előkészítője az emberi világban, akkor a Názáreti Jézus volt Krisztus útjának előkészítője az emberi testbe.

Az emberi történelemnek erről a leghatalmasabb lelki eseményéről csodálatosan érzékletes visszhangokat találunk a Krisztoforosz-legendában, ahogyan könnyebb és helyesebb is hasonló misztériumokról képekben beszélni, mint elvont szavakkal:

„Kánaán földjén élt Offerusz, a pogány, akinek hatalmas volt a testi ereje, és tizenkét rőf magas volt.” – így kezdődik a legenda. Elvisz minket a Jordán-keresztelő vidékére, földiesen hangzó legendai képekkel állítja elénk a lélek kozmikus méreteit, és már az „Offerusz” névvel is azt fejezi ki, hogy ennek a léleknek a titka az áldozat, a felajánlás, az önátadás. Az óriás a legnagyobb urat keresi, hogy szolgálhassa. Először egy hatalmas királyt szolgál, majd az ördögöt, majd,

mikor rájön, hogy az ördög is fél egy még nagyobb úrtól, útra kel, hogy ezt a még nagyobbat – Krisztust – megtalálja. Egy remete azt ajánlja neki, hogy menjen el egy bizonyos folyóhoz – a Jordánhoz –, és legyen ott révész. Épít magának egy kunyhót a folyó partján és az embereket hordozza át egyik partról a másikra. Egy este hallja, hogy egy gyermek háromszor a nevéen szólítja őt. Vállára veszi a gyermeket, és hatalmas léptekkel indul meg terhével. A folyó közepén azonban az óriás úgy érzi, megfullad, és így szól: „Úgy érzem, mintha az egész világot hordoznám.” Ám a gyermek azt feleli: „Nemcsak a világot hordozod, hanem azt is, aki az eget és a földet teremtette.” Ezekkel a szavakkal a gyermek a víz alá kényszeríti az óriást, majd így szól: „Én vagyok Krisztus, és megkeresztellek, és a nevedet Offeruszról Krisztoforoszra változtatom.”

Ezek a szavak a leggyönyörűbb és legegyszerűbb képekkel festik elénk a Jordán-keresztelő sok szellemi folyamatát. Áldozata által Jézus vált az igazi Krisztoforoszá. És amint Jézus Krisztoforoszá lett, úgy született meg Krisztus a földön. Látjuk Krisztust Krisztoforosz vállán, éppúgy, ahogyan a gyermek Jézust a betlehemi jászolban.

Jézus úgy áll előttünk, mint az emberiség betetőzése, és mint az áldozat prototípusa. Az ember az áldozati edény, és Krisztus az edény tartalma. Így az isteni és az emberi egyesülnek ebben a rendkívüli és egyszeri áldozati képben. Hasonlóan, egy más módon, egyesülniük kell minden emberi lényben. Az embernek egyre inkább Krisztoforoszá kell válnia és valóra váltania a szavakat: „Nem én, hanem a Krisztus énbennem.” Keresztelő Szent János azt mondja: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem.” (Ján. 3.30.) Jézus valóra váltja: „Nem én, hanem a Krisztus énbennem.” E kettős áldozat által költözhet Krisztus az emberiség életébe.

Hogy ne történhessen semmilyen félreértés a szellemtudomány kijelentéseivel kapcsolatban, még egyszer szeretnénk a következőket egyértelműen világossá tenni. Rudolf Steiner azt mondja, hogy a Jézus-én a Jordán-keresztelőnél történt áldozat után még többször megtestesült. Hiszen a Jordán-keresztelő a Jézus-én számára ugyanazt jelentette, mint a földi halál. Ugyanakkor a szellemi világrend egyik alapvető ténye, hogy a Krisztus-lény, aki tehát nem emberi-én, csak egyetlen alkalommal inkarnálódott emberi fizikai testbe. Éppen ez a tény készítette Rudolf Steinert 1911-ben arra, hogy felszólaljon a Teozófiai Társaság indiai-irányultságú vezetőinek kijelentései ellen, akik a Krishnamurti nevű indiai kisfiút Krisztus újbóli megtestesülésének állították be. Mindebben kirívóan megmutatkozott az indiai teozófia kereszténység- és Krisztus-idegen jellege. Mikor ezek után az indiai irányultságú vezetők előidéztek a társaság szakadását, Rudolf Steiner „antropozófia” néven folytatta szellemtudományos munkáját, mindenkor világossá téve annak

egészen egyértelműen keresztény jellegét. Fontos történelmi tény, hogy a teozófia és antropozófia közötti szakadásnak a kiváltó oka a Krisztus-kérdés volt.

A Zarathustra-Jézus-én gólgotai misztériumot követő további sorsával és küldetésével kapcsolatban Rudolf Steiner tett néhány igen érdekes utalást. Leírja, hogy ez a magasztos vezetőegyénség például a 14. században testesült meg, mint a középnémet misztika csodálatosan bensőséges írásaiban megjelenő tanító és gondolatébresztő, gondoljunk elsősorban a „Theologia Germnica”-ra vagy a „Felföldi Istenbarát” (Gottesfreund vom Oberland) írásaira. A „Theologia Germnica”-ban – amely könyv olyannyira fellelkesítette az ifjú Luthert, és amelyet megmentett a feledéstől és kiadott, – újra meg újra arra a vezérmotívumra bukkanunk, hogy az emberlénynek át kell változnia, hogy helyet adhasson a Krisztus-lénynek, majd egészen konkrétan idézi Pál szavait:

„És amennyire van egy emberben Krisztus-élet, annyira van benne maga Krisztus, és amilyen kevés van az egyikből, olyan kevés van a másikból. Ha valahol él Krisztus, ott van Krisztus, és ahol nincs az élete, ott nincs Krisztus sem. És ahol van krisztusi élet, ott mondva vagyon, ahogyan Szent Pál mondja: 'Élek, de nem én, hanem Krisztus énbennem.' És az a legnemesebb és legjobb élet, ha az életben maga az Isten él, és akkor minden jó. Hogyan létezhetne ennél jobb élet?”²

Így szövődik bele csodálatos visszhangként évszázadokon át az emberiség történelmébe a Jézus-lélek, a Krisztoforosz-lélek.

Fordította: Barna Györgyi

---

²Theologiadeutsch, Lepizig, 1908